

בעזרת ש"ת
שיעור ה'

שיעורי
הלכה ישרה

הלכות למעשה המצויות בשבת

כיצד לחמם תבשיל בשבת

לא ללמוד בשעת התפילה וקריאת התורה

נישמת שבת

כל השומר את השבת כהלכתו ומכבדו ומענגו כפי כחו, ג"כ מפורש ע"פ הנביא שכר גם בעולם הזה חוץ מן השכר הרב הצפון לעוה"ב, שנאמר אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי, וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכובד, וכבדתו מעשות דרכיך, ממצוא חפצך ודבר דבר, אז תתענג על ה', והרכבתיך על במתי ארץ, והאכלתיך נחלת יעקב אביך כי פי ה' דבר.

(רמב"ם)

הלכה בשבת

איסור שהייה לכתחילה

א. אין שום היתר להניח לכתחילה תבשיל על כירה (Stove) אפילו עם בלעך וכדומה, כשלא היה מונח על האש קודם השבת, ואפילו כאשר נתבשל כל צרכו (כמו שנתבאר כבר בשיעורים הקודמים).

אפשר לחמם לכתחילה

ב. אכן, יש בכמה מקומות, וכן כמה תבשילין שמוותר לחממן לכתחילה בשבת, וכמו שיתבאר:

באופנים שאין איסור בישול

ג. לעולם צריך להיזהר שלא יהיה בתבשיל שרוצה לחמם איסור בישול, וזהו בתנאים אלו:

- ❖ נתבשל כל צרכו – התבשיל וכל אשר בו יהיה מבושל כל צורכו.
- ❖ אם יש בתבשיל עצמות עוף (Chicken Bones), ויש מבני הבית הנוהגים ללעוס אותם, יש להיזהר שיתרככו לגמרי, אבל בעצמות בהמה אין צורך שיתרככו לגמרי, (בדין בישול עצמות יש כמה שיטות בפוסקים האחרונים עי' שש"כ פ"א ס"ב, מנח"ש ח"א ס"ו, א"מ ח"ד סע"ו וע"ז, שבה"ל ח"ג ס"י צ"א).
- ❖ ראוי לאכילה – צריך שהבשר והבאנדלעך וכדומה, יהיו בשלים כל צרכם, באופן כזה שסתם בני אדם יכולים לאכלם כראוי בלי דחק, (הגריש"א שבות יצחק פל"ח ס"ב).
- ❖ אם יש בתבשיל דבר לח, צריך להיזהר שיהיה עדיין חם ולא נצטנן.

לכבוד שבת המלכה, להניח בתוך הבית ברכה,

❖ ויש לדעת שכל שנתבשל כל צרכו מותר אפילו אם שייך שיתבשל או יתרכך יותר (ווייעך ווערן), כיון שאפשר לאוכלו בקלות בלי בישול נוסף.
דווקא בתנאים אלו אפשר לחמם תבשיל באופן היתר, ובמקומות המותרים, וכדלהלן:

‘מקומות’ שיותר להניח בהם בשבת

סמיכה בשבת:

ד. מותר ליתן בשבת סמוך להאש תבשיל חם שנתבשל כל צרכו, אם האש גרופה וקטומה, דהיינו, שמכוסה בבלעך או בנייד כסף כפול (שויעה׳ר ס״כ, ועי משנ׳ב ס״ק ט״ו, וס״ק פ״א).
ה. ברם, בשעת הצורך יש להקל לסמוך תבשיל אפילו אם האש אינה קטומה, דהיינו, שאין לה כיסוי מעליה (ביה״ל ס״א ד״ה מותר לסמוך).

היתר גג תנור

ו. מותר לכתחילה להניח בשבת תבשיל חם שנתבשל כל צרכו על גבי גג התנור שבתוכו בוער אש, כיון שאין דרך לבשל שם. אבל צריך להניח הפסק כלשהו, כיון שאנו חוששין שיחתה כשיצטרך את האש (מ״א בשם מהר״ל).

קדירה על גבי קדירה

ז. מותר להניח בשבת תבשיל חם שנתבשל כל צרכו ע״ג קדירה מלאה העומדת על הכירה (Stove).
ח. אבל אם התבשיל לא נתבשל כל צרכו או שהוא לח ונצטנן, מותר להניחו שם רק באופן שלא יוכל התבשיל שעל גבי הקדירה להגיע לחום ׳שיד סולדת בו׳ לעולם, ואפילו אם יהיה מונח שם זמן רב. (מחבר ס״ג ביה״ל ד״ה ויזהר).

‘דברים שיותר לחמם אותם בשבת

תבשיל יבש

ט. מותר להניח תבשיל יבש שנצטנן במקום שיכול להתחמם, חוץ מאופן שיעשה ממאכל מבושל למאכל צלי (פון געקאכט צו געבראטען) שאז אסור להניחו.

‘דברים שאסור לחמם משום בישול

לח שנצטנן

י. אסור להניח תבשיל שיש בו דבר לח שנצטנן, כמו רוטב - זאפט או שמן, בכל מקום שיכול להגיע לחום שי׳ד סולדת בו׳ (116 פרנהייט (Fahrenheit), ואפילו אם יזהר ליטלו משם לפני שיתחמם (סי׳ ש״ח ס״ט).

בכלי ראשון

יא. כל תבשיל שאסור לבשלו או לחמם אותו, אסור להניחו בכלי ראשון שהוסר מן האש והוא חם באופן שי׳ד סולדת בו׳, אפילו אם הכלי מונח עכשיו על השלחן או על הקאונטער (Counter), (סי׳ ש״ח ס״ח).

כלי שני, כלי שלישי

יב. יש דברים שיש בהם בישול אפילו בכלי שני, והם נקראים כלי בישול.
כמו כן אסור לשים דבר מאפה כמו חלה בקערה - טעלער שהיא כלי שני (שנתן בכלי בלי שיעפ-לעפל).
יג. מלח (שלא נתבשל) אסור לשים בכלי שני.
יד. וכן שאר תבלינים (Spices), וכן קפה נמס (Instant Coffee), לכמה שיטות.
טו. ט״י מתבשל אפילו בכלי שני, ויש אומרים שאף בכלי שלישי (מור״ם שיק, אג״מ ושאר פוסקים).

לאסוף השיעורים ללמדה, לשמור השבת כהלכתה,

הלכות המצוינות בזמננו

להיזז משולחן כנגד האש על גבי האש

טז. מותר להיזז מולחן קדירה עם תבשיל שנתבשל כל צרכו שמונה על הבלעך מערב שבת, ממקום שלא כנגד האש למקום על הבלעך שהוא כנגד האש, (חז"ל סי' ל"ז סק"י).

על כלי הפוך שע"ג בלעך

יז. מותר להניח תבשיל שנתבשל כל צרכו והוא עדיין חם על כלי הפוך המונה על בלעך שעל הכירה (Stove), ומותר להניח את הכלי ההפוך על הבלעך בשבת, (שש"כ תיקונים ומלוואים פ"א הל' ק"ב, שבט הלוי ה"א ס"ס צ"א).

על כלי הפוך שעל גבי פלטה (Hot Plate)

יח. מותר להניח תבשיל חם שנתבשל כל צרכו על כלי הפוך שיוניח על הפלטה (Hot Plate), אם אין לה כפתור (Knob), שאפשר לשנות את דרגות האש, שבאופן כזה אין צריך כיסוי, (זהו מדין גג תנור).

אם יש שם כפתור (Knob) לשנות דרגות האש

יט. אם אפשר לשנות את דרגות האש שבפלטה, אז צריך לעשותה קטומה, דהיינו לכסותה בבלעך, או בנייר כסף (Silver Foil) כפול (Few Layers), ויכול לעשות כן בשבת, ואח"כ יניח עליהם כלי הפוך, וישים עליו את הקדירה.

על רעדיעטור (Radiator)

כ. מותר לחמם בשבת על רעדיעטור (Radiator) כל דבר שאינו צריך בישול, וכ"ש שמוחר להניח שם קדירות מערב שבת, ושם גם כדן קטומה, (אג"מ ח"ד סי' ע"ד אות ל"ד, ובעל שבט הלוי בקובץ שיח התורה הל' ד).

על קאונטער (Counter) סמוך לאש הכירה

כא. מותר לחמם תבשיל שנתבשל כל צרכו על הקאונטער (Counter) שסמוך לכירה (Stove) כשהאש דולקת תחת הבלעך, באופן שאין תבשיל יכול להתחמם שם על הקאונטער (Counter) 116 פרנהייט (Fahrenheit), (זהו מדין סמיכה).

כב. בשעת הצורך יכול להניח שם התבשיל, אפילו כשהאש והכירה (Stove) הדולקת אינה מכוסה בבלעך, אם אינו יכול להניח עכשיו בלעך (מדין סמיכה לשיטת המקילין, כא"מ ובית מאיר).

קדירה על גבי קדירה

כג. מותר לתת בשבת תבשיל חם שנתבשל כל צרכו על גבי קדירה מלאה שעומדת על הכירה (Stove) אפילו בלי בלעך (מדין קדירה מלאה, מחבר ס"ג, ביה"ל ד"ה וזוהר).

כד. אבל אם התבשיל לא נתבשל כל צרכו, או שהוא לח ונצטנן כגון קומפוט (Desert) עבור תינוק, מותר רק באופן שלעולם לא יוכל התבשיל שע"ג הקדירה להתחמם כשיעור של י"ד סולדת בו (שהוא 116 פרנהייט, Fahrenheit), אפילו אם יהיה מונח שם זמן רב.

כה. אמנם יזהר שלא יניח תבשיל משם על הכירה והבלעך ממש.

[יש לעודד, שחלה שהניחו על גבי קדירה בשבת, אם אין שם דבר המפסיק, יתכן שהחלה נעשית לבשרי - פליישיג, ולא יוכל לאוכלה שוב בסעודת מלוה מלכה עם מאכלי חלב - מיליכנס].

להתברך בכל טובה, ולהמשיך שפע רב בזכותה

חלה על בלעך או על כלי הפוך

- כו. מותר לתת חלה או שאר מאפה (געבעקס) לחממו על כלי הפוך שעל הבלעך.
- ❖ אך צריך שהחלה או המאפה יהיו יבשים לגמרי ואין עליהם שום לחלוזית מהפריזער (Freezer) וכדומה.
- כז. בשעת הצורך מותר לתת חלה על הבלעך, בתנאים אלו:
- ❖ 1. באופן שאינו יכול להתחמם שמה על הבלעך כשיעור של י"ד סולדת בו.
 - ❖ 2. שהחלה או המאפה יבשים לגמרי ואין עליהם שום לחלוזית מהפריזער (Freezer) וכדומה.
 - ❖ 3. דווקא כשלא יתן על גבי הבלעך במקום שכנגד האש.
- (כ"ז מדין סמיכה, ובצירוף הר"ן דין פאנדיש, אג"מ קונט"א סק"ד, הגרש"א, נשמת שבת כ"ו א').

'תבשיל - אסור בכל מקום על הבלעך'

כה. אסור להניח תבשיל על בלעך אפילו במקום שאינו כנגד האש.

כט. במקום צורך גדול, כגון: לחולה או לחינוק הצריכים לכך, אפשר להקל להניח תבשיל שנתבשל כל צרכו על הבלעך דווקא במקום שאינו כנגד האש, במקום שאי אפשר שיתחמם שם דבר ליס"ב, ויעשה שאלת חכם, (אג"מ סי' ע"ג ל"ב נשמת השבת שם, ספר פני שבת ס' רנ"ט סק"ג).

מקראק פאט (Crock Pot) על פלטה

- ל. מותר להניח הקערה (Bowl) של הקראק פאט (Crock Pot) על הפלטה, בתנאים אלו:
- ❖ 1. אם הפלטה מכוסה בבלעך או בנייר כסף כפול (Silver Foil), ומותר לכסותה גם בשבת.
 - ❖ 2. אם אין כפתורים (Knobs) לשנות מצב האש בפלטה, אין צריך שום כיסוי ומותר לשום הקערה (Bowl) עליה בלי בלעך, (מדין כירה לכירה, ס"א).
 - ❖ 3. אבל אסור להחזיר אח"כ את הקערה (Bowl) לתוך הקראק פאט (Crock Pot), אם אינה מכוסה כדן קטומה, עם נייר כסף (כמו שנתבאר באריכות בשיעור ב').

דיני שעון-שבת - 'שבת זייגער' בשביל התבשילים בשבת

להניח 'בשבת' על אש שנדלקת אח"כ ע"י שעון-שבת -שבת זייגער

לא. אסור להניח בשבת שום תבשיל, אפילו כשמבושל כל צרכו, על פלטה (Shabbos Plate) וכדו', אם האש נדלקת אח"כ ע"י שעון-שבת זייגער, שאסור להשהות לכתחילה תבשיל בשבת אפילו באופן כזה (שש"כ ס"ב, אג"מ ח"ד סי' ס').

להניח 'מערב שבת' אינו מבושל כל צרכו עם שבת זייגער

לב. אסור להניח שום תבשיל שלא נתבשל כל צרכו אפילו בערב שבת על פלטה וכדו' שיידלק בשבת ע"י שעון שבת זייגער.

להניח מערב שבת מבושל כל צרכו, ושעון - שבת זייגער

לג. בשעת הצורך (כגון באופן שאינו יכול להשאיר את האש דלוקה מער"ש) מותר להשאיר תבשיל שנתבשל כל צרכו על פלטה מערב שבת, והאש תדלק בשבת ע"י שעון-שבת, בתנאי שלא הניח התבשיל משם על מקום אחר לפני שיידלק.

כל זאת, אם אין לה כפתור (Knob) לשנות דרגות האש, אבל באופן שאפשר לשנות דרגות האש, צריך לעשותה 'קטומה', דהיינו: שיכסה אותה בנייר כסף כפול (Doubled silver Foil), (שש"כ ס"ב, ועי' אג"מ, שם).

ליטול מהפלטה בשבת והשעון-שבת ידליק האש

לד. אסור ליקח בשבת קדירה מוכהרה (Stove) או מהפלטה (Shabbos Plate) ואח"כ להחזירה לשם, וכשהקדירה מוחזר, השעון שבת ידליק האש בהפלטה, וזה אפילו אם הפלטה יש לו כיסוי כדן, (שסכ"ס עושה חזרה מנהגה שהיה מקודם), (שש"כ הע' פ"ו).

לסגור אש הקראק פאט (Crock Pot) ע"י שעון-שבת

לה. מותר לסגור אש הקראק פאט (Crock Pot) ע"י השעון-שבת, כדי שיוכל ליקח מאכל ולא יגיס בעודו על האש, ואח"כ יידלק עוד פעם ע"י השעון-שבת.

הליכות והלכות שיילמדו בשיעור הבא בעז"ה

דיני בורר בשבת למעשה

- ❖ נפל שמוטץ (זבוב וכדומה) לתוך המאכל, מתי חייב כשמוציאו, ומתי מותר, וכיצד יעשה לכתחילה.
- ❖ כמה זמן לפני הסעודה מותר לעשות האייער צוויבל (סלט ביצים)
- ❖ האם מותר לסדר חלקי העוף בליל שבת על סעודת שבת בבוקר.
- ❖ כיצד מכינים מלבושים (וועש) לילדים מליל שבת על שבת בבוקר.

ברכות לרוב למזכים את הרבים בשמירת שבת כהלכתה

מזל טוב! מזל טוב!

להנגיד המפואר בר אריין ובעהמ"ח ספר פלאות התורה הנכבד הרב זאב זיכערמאן שליט"א
ולחזונו הנגיד המפואר ת"ח מופלג הרב אהרן ענגל שליט"א
על שמחת הכנסת הנכד לכריתו של אברהם אבינו, ויה"ד שידרו רוב נחת ממנו ומכל המשפחה
וכל יוצ"ה.
המברכים, מוקדיהם וידידיהם ב-45 שטיבל

מריחוק מקום...

להרב רבי נחמן היקר שליט"א
כהערכה!
מערכת "הלכה ישראל"

לעילוי נשמת

בנש"ח הר"ח ר' מאיר יחיאל ב"ר חיים
ז"ל מכעדואסטיק
ת.נ.צ.ב.ה.
הכרת הטוב לבנו רבי אלימלך שליט"א מסוד
בלו"ג לטובת הכלל והפרט

בזכות הלכות שבת
להצלחה בעסק

יחיאל בנימין בן יוטא
בלומה

בזכות הלכות שבת
צבי מנחם בן בת שבע

לנחת מכל יוצ"ח
ולהצלחה

לע"נ הר"ח החשוב
המופלא ר' משה

שמעון ב"ר יחיאל
ת.נ.צ.ב.ה.

יצא לאור ע"י הרב יהודה אליקים מאנהייט - מו"צ בק"ק ברוקלין יצ"ו

להנצחות הערות והארות נא להתקשר - 347-512-9276 - haluchuyeshuru@gmail.com